

מבית קהילת "חזון הדור הצעיר" (ע"ד)

מסיני בא...

הרב פרופ' חביב יצחק

כל ישראל ערבים זה לזה:

מה התייחסה מצות נדרים שהתורה מציינת שמה מדבר/מוסר אותה לראשי המטות? במסכת ערובין למדים שכל מצוה שמה שמע מהקב"ה חזר ועצמו, אז לאהרן, לבניו, ואז הצטרפו 70 זקנים ואהרן חזר על מה שהוא שמע, ואז הנוכחות עם ישראל חוזרים בניו, וכן הלאה. כל זה נכלל בדברים "וידבר י' אל משה לאמר", כאשר לאמר כוונתו לאמר לבני ישראל בסדר זה. אם כך למה כאן לציין את ראשי המטות בפרוש? אלא שהכח להפר נדרים ניתן לאבא ולבעל, בעוד שהתלמיד חכם, וראשי המטות יכולים רק לבטל נדרים על סמך הידיעה שהנודר לא היה נודר אם היה יודע פרט שגורם לו/לה להישאל על הנדר. ההבדל בין שבועה ונדר הוא מרכז הכובד של הדיבור. השבועה מרכזה באדם. אנחנו כולנו נשבענו תחת הר סיני "נעשה ונשמע". לעומת זאת הנדר מרכזו בעצם. כך אם אדם נודר לא לאכול לחם, האיסור חל על הלחם, ולא על האדם. מה ההבדל? ההבדל הוא באפשרות להחזיר את המעשה לאחור. אם האדם תחת שבועה, קשה יותר לבטל אותה מהנדר. מה אם האדם נודר על דעת אחרת? על דעת כל עם ישראל? שוב קשה לבטל את הנדר כי הבסיס לביטול הנדר הוא שהנודר אומר שעכשיו הוא מבין בדעתו

יום שישי
 כג' תמוז ה'תשע"ו (30.7.16)

הצטרפו אלינו!

תוכניות חינוכיות לילדים ונוער • גמ"ח "רק בשמחות" - השאלת ציוד לשמחות ולבית האבל • גמ"ח "לבריאות" - השאלת ציוד רפואי וסיעודי • מרכז להפצת ערכי היהדות • חלוקת מצרכי מזון • ערבי תרבות • בית מדרש יוצר לדתיים ולחילוניים • מרכז התנדבות קהילתי • מרכז הדרכה • חוגי ילדים

מה בפנים?

חינוך באהבה
 הכיסי והיהלום

מושג השבוע
 פיקוח נפש

מבט לעומק

כשהאמת אינה ברורה

הלכה בהרחבה
 מלאכת מעמר

ממטעמי המטבח
 רוטב פסטו

שבת פרשת
 "מטות"

יציאת שבת	כניסת שבת	חצור הגלילית
20:10	19:19	חצור הגלילית
20:20	19:11	בית שאן

משהו חדש שאם היה יודע מראש, לא היה נודר. אבל אם הנדר כשלעצמו מבוסס על דעת אחרת, מה אכפת מה הוא מבין עכשיו? הנדר עצמו אומר שהדעת האחרת צריכה להתחרט, ולא הנודר. למרות זאת, אם האדם נודר על דעת רבים (בלתי הפיך), ונדרו מפריע לקיום מצוות (נאמר שנדר לא לגעת בעור פרה, בלי להפנים שעכשיו כדי להניח תפילין עליו להחל נדרו, מלשון 'לא יחל דברו') אז מותר לא להפר הנדר. איך? לא אמרנו שדעת אחרת לא ניתן להישאל עליה? התשובה היא שכל עם ישראל בדעה אחת כשהנושא הוא קיום מצוות. ההלכה מניחה שאם היית שואל את כלל ישראל והיה להם פה להשיב, היו אומרים "אנחנו מתחרטים שהוא נדר נדר שמפריע לו לקיים מצוה". כך שלפני ראש חודש מנחם אב, בוחרים חז"ל שסדרו לנו את פרשיות התורה, להזכיר לנו שבעת קיום כל מצוה בתורה, אנחנו כולנו איש אחד, בלב אחד, כמו שהיינו בעת מתן תורה. השם יזכנו לאחדות ושלווה, וממילא לכל הברכות הנלוות לשלווה, עד משיח צדקינו ובנין בית מקדשנו במהרה בימינו, אמן.

לידידנו היקר, עוסק בחסד ורב הפעלים
 מנהל ארגון "חזון הדור הצעיר"
 בסניף בית שאן

מר ליאור מוסאי הי"ו
 ורעייתו, הגב' מורן שתחיה

מזל טוב לרגל הולדת הבת
 שתזכו לגדל אותה ואת אחיה
 בשמחה ובנחת ליראת שמים

בהערכה קהילת "חזון הדור הצעיר"

מושג השבוע

גרשון האריס

פיקוח נפש

"פיקוח נפש" הוא מושג הלכתי, כאשר הגדרתו הצלת חיים. בהקשר ההלכתי, מודבר בחובה לדחות ולהפר כל מצוות התורה כדי להציל חיי אדם, פרט לשלוש מצוות: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. במקרים כאלה, האדם נדרש או למות או לא להציל חיים. אולם, בכל מצווה אחרת – בין דאורייתא ובין דרבנן – על האדם לדחותה כדי להציל את חיי חברו.

מקור המושג בפסוק - "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חַקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם, אֲנִי ה'": (ויקרא, י"ח, ה). התקבלה דעתו של שמואל בגמרא שפירושן של המילים "וחי בהם" - ולא שימות בהם, דהיינו בשמירת החוקים והמשפטים. גם שלוש גרסאות דומות של פסוק זה מופיעות בספר יחזקאל בהקשר של שבת, דבר שמחזק את הדרשה של שמואל.

כמובן, פיקוח נפש דוחה גם את השבת, דהיינו יש לחלל את השבת במצבים של סכנת חיים. יש להדגיש שלא מדובר ב"המלצה" או "בחירה", וכפי שפוסק הרמב"ם במשנה תורה, הלכות שבת פרק ב' הלכה ג':

שְׁעוּשִׁים דְּבָרִים אֵלּוּ, אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן לֹא עַל יְדֵי גוּיִם, וְלֹא עַל יְדֵי קִטְנִים, וְלֹא עַל יְדֵי עֲבָדִים, וְלֹא עַל יְדֵי נְשִׁים--כְּדִי שֶׁלֹּא תֵהָא שַׁבַּת קְלָה בְּעֵינֵיהֶם; אֲלֵא עַל יְדֵי גְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל וְחַכְמֵיהֶם... וְאִסוּר לְהַתְמַהֵמָה בְּחִילוּל שַׁבַּת, לְחוּלָה שִׁישׁ בּוֹ סַכְנָה, שְׁנֵאמַר "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם" (ויקרא יח, ה), וְלֹא שִׁימוֹת בְּהֶם... וְאֵלּוּ הַמִּינִים שְׂאוֹמְרִים שֶׁזֶה חִילוּל וְאִסוּר, עֲלֵיהֶן הַכְּתוּב אוֹמֵר "וְגַם אֲנִי נֹתְתִי לָהֶם, חוֹקִים לֹא טוֹבִים; וּמִשְׁפָּטִים לֹא יַחֲיוּ, בָּהֶם (יחזקאל, כ', כ"ה).

סיפור ממשקפיים טובות

אוהד דהן

חבל לנסות

"אחינו המסור את-לִבְנוֹנוֹ לְאָמֵר עִם גְּדוּל נֶרֶם מִמֶּנּוּ" (דברים א, כח) הם התאמנו שם מהבוקר, אך הפעם הם דווקא נהנו מיום המטווחים. המפקדים חילקו אותם לארבע קבוצות ובזמן שקבוצה אחת נכנסה להתאמן, הורשו שאר החיילים במחלקה לנוח בסככה שהקימו. הספורט היחידי שלהם היה לרוץ מהסככה לאזור המטווח... לקראת הצהריים, כשהיה כבר צמא, מיהר דוד לכיוון הברזייה שעמדה קרוב אליהם. הברז נתקע ודוד ניסה לתקן אותו, אך כעבור כמה דקות הוא פשוט התייאש. כשחזר לכיוון הסככה, הבחין בחייל נוסף שעשה את דרכו לכיוון הברזייה. "חבל על המאמץ", דוד צעק לכיוונו, "אין סיכוי שתצליח לתקן אותו". החייל השתכנע והתקדם חזרה לכיוון הסככה.

כעבור מספר דקות יצאה קבוצת חיילים מאזור המטווח. הם עשו את דרכם לכיוון הברזייה, אך לפני שהספיקו להגיע הם שמעו לעצת החיילים בסככה, שהמליצו להם לחסוך באנרגיות. כולם השתכנעו חוץ מחייל אחד – דניאל. הוא לא התייחס אליהם בכלל והמשיך בנחישות לכיוון הברזייה בניסיון לתקן את הברז.

לבסוף הוא הצליח. כאשר הבחינו בכך שאר חיילי המחלקה הם התקדמו לכיוונו. "כיצד הצלחת לעשות זאת?" שאל דוד בהתפעלות. דניאל הוציא לפתע את אטמי האוזניים. "סליחה", הוא השיב בחיוך, "לא הצלחתי לשמוע אותך, מה אמרת?..."

הלכה בהרחבה

הרב אהרון חדד

ל"ט מלאכות - מלאכת מעמר

מסקנות ודינים הלכה למעשה שעלו בשיעור בבית מדרשינו

שאלה: אשה שנחתכה לה שרשת הפנינים בשבת האם מותר לה לאסוף את הפנינים בשבת או שאסור לא משום שזה מעמר וכן האם מותר לה לחרוז את הפנינים בשרשרת בשבת

הלכה למעשה: מותר לאסוף את הפנינים שנתפזרו בשבת לתוך קופסה או שקית, אבל אסור לה לחרוז את הפנינים בשרשרת בשבת.

הלכה בהרחבה: הגדרת מלאכת מעמר היא: אסור בשבת לאסוף פרות או תבואה ממקום גידולם בשבת ולעשות מהם עומרים או לאוספם לתוך כלי בשבת וכן אסור לעשות שרשרת של פרות בשבת או לקבץ פרות ולדחוסם יחד עד שהיו גוש אחד כגון עיגול דבלה כל אלה אסורים משום מלאכת מעמר.

ויש במלאכה זו שני תנאים. א. כל מה שאסור לאסוף מהקרקע דווקא במקום גידולו אבל במקום אחר חוץ עשיית שרשרת מהפרות שאסור גם שלא במקום גידולו.

ב. אין איסור מעמר אלא בגידולי קרקע.

ולענין חרוזי פנינים באמת פנינים גדלים בתוך קונניות אשר חיות בקרקעית הים, שהם בעצם סוג של בעל חי ושולים אותם מתוך הים ומיבשים אותם ולאחר היבוש שוברים את הקונניה ומוצאים את הפנינה.

לכוארה נראה שיהיה מותר לחרוז את הפנינים בשרשרת מכיוון שהפנינים אינם גידולי קרקע. אבל להלכה נראה לאסור לחרוז את הפנינים בשרשרת משלושה טעמים:

מכיוון שיש דעות שכל דבר שגדל בים נקרא גידולי קרקע ולכן דגים ודומיהם נקראים גידולי קרקע (הליכות עולם ד' עמ' רצ"א) והסברא לכך שחיות הדגים הם המים ואינם יכולים להתנתק מהמים כמו עץ שהחיות שלו מהאדמה ואם הוא ינתק מהאדמה יבול.

אסור משום דהוי מתקן מנא, פירוש שמתקן בשבת את השרשרת שנתפרקה.

שיש דעות שכל דבר שאינו גידולי קרקע יש בו איסור מעמר מדרבנן.

ויש עוד טעמים לאסור להשחיל את הפנינים בשרשרת ולכן יהיה אסור, אבל לאסוף את הפנינים מהרצפה מותר בשבת מכיוון שאין זה מקום גידולם, אין איסור בזה, ודווקא לשים בשרשרת אסור, אפילו שלא במקום גידולו. אבל שרשרת חרוזים שעשויה למשחק הילדים מותר לשחק בה בשבת מכיוון שאין בה דין מתקן מנא, שהרי הרגילות לפרק אותה מיד אבל יש להיזהר שלא לקשור את המחרוזת בשבת משום קושר.

שיעור בהלכה מפי הרב אהרון חדד הי"ו

מתקיים בבית מדרשנו "חזון הדור הצעיר"

(מול לשכת התעסוקה)

בכל יום שבת בשעה 19:00 ואח"כ

תפילת ערבית של מוצ"ש בשעה 20:15

ברכה והצלחה לכל בית ישראל ובכללם ל...

ברכה והצלחה	אל נא רפא נא לה
עדה עטייה	אוסנת יסכה בת רבקה
נתנאל טלקר	בירקן בת רותי
עוזי שלי	חנה בת מרים
יצחק ראש	רון בר עדנה
שלום מלכה	אליה בת סיגל
	אביגדור בן שרה

פתגם חסידי

הרב ישראל ניסן מור יוסף

'שלושת השבועות' - ימי בין המצרים, מחזקים ומעוררים כל יהודי, שאריכות הגלות צריכה להביא, לא לידי יאוש ח"ו, כי-אם אדרבה - להכרה בעלי'ה.. ש'תהי' כתוצאה מהגלות. וההכרה בזה צריכה להתבטאות בפועל בתוספת חיזוק אצל כל אחד ואחד בכל עניני תורה ומצוות.. והוספה שלא על דרך הרגיל.. כולל ובמיוחד הפעולות ב"יפוצו מעיינותיך חוצה".." (התוועדויות תש"נ ח"ד עמ' 75)

ממטעמי המטבח

יפית כהן

רוטב פסטו

1/4 – 1/2 כוס שמן זית

1/4 כפית מלח

1/4 כפית פלפל שחור

קורט מלח לימון

המצרכים:

צרור בזיליקום טרי

1/2 צרור פטרוזיליה

1/2 צרור כוסברה

5 שיני שום

אופן ההכנה:

1. מפרידים את עלי הבזיליקום מהגבעולים

2. חותכים גס את צרור הפטרוזיליה והכוסברה

3. מעבירים את כל הירק לסלייסר או מעבד מזון עם להב ארוכה

4. מוסיפים את שיני השום והשמן וטוחנים הכל עד למחית מעט

גסה

5. מתבלים במלח ופלפל שחור לפי הטעם.

" ההבדל בין מצליחנים לאחרים הוא,

לא המחסור בכוח,

גם לא המחסור ברצון,

אלא המחסור בכוח הרצון".

הפתגם השבועי

מבט לעומק

הרב מנחם סוכות

כשהאמת אינה ברורה

כשמשה מעביר לראשי המטות את דיני הנדרים והשבועות הוא פותח בהצהרה "זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'".

רש"י כאן מביא את דברי חז"ל המציינים את הסגנון הזה כייחודי למשה. כל הנביאים מתנבאים בסגנון "כה אמר ה'", גם משה משתמש בסגנון ההוא, אך למשה יש גם משהו שאין לשאר הנביאים, משה גם מגיע לדרגה בה נבואתו מתגלית אליו כ"זה הדבר".

"כה" משתמש בכך הדמיון, היא נבואה המגיעה מתוך השוואה ודימוי, כמו. ואילו "זה", מורה על נבואה שאינה צריכה לדמיון כלל, היא ברורה בזכות עצמה.

אם אכן נבואה בלשון זה היא מיוחדת יותר, מדוע משה אינו משתמש בה תמיד? ומדוע דווקא כאן, בהקשר של שבועות ונדרים משה משתמש בסגנון הזה?

למה בכלל בן אדם נשבע? איזו משמעות יש לכך? אם אדם יודע מה הוא רוצה, מי מונע ממנו לעשותו, ואם הדבר לא מספיק ברור אצלו, מה תועלת ומעלה יש בה בשבועתו? בכך שהוא "מכריח" את עצמו לעשות משהו שהוא לא באמת בטוח בו?

העולם הזה מעצם טיבו סותר את הברירות, מקשה על ראיית האמת ומעורר ספיקות וחוסר ודאות. הגילוי של הכיוון הנכון למרות חוסר הברירות, למרות שאיני רואה את הדרך כוודאית ממש, אינו חסרון, יש בו גם יתרון. הנבואה של "כה", היא היכולת להאיר לתוך החושך, לגלות את הרמזים ולהבין את המשלים המסתתרים בעמקי ההווה, בתוך הטבע עצמו, בכל חלק וחלק מהעולם הזה, למרות שאיני רואה בברור את הנמשל, על אף שאני מבין את הסוד.

היינו מעדיפים שהכול יהיה ברור, שהאמת תתגלה אלינו. אך דווקא יכולתנו להמשיך ולדבוק ברמזים, להמשיך ולעקוב אחר הסימנים, היא זו שתוביל אותנו לאור, למקום בו הכול ברור ומוחשי.

השבועה היא נתינת תוקף לרצון אמת שגיליתי בתוכי, חוזק שיהיה בו להתגבר גם על רצונות אחרים שיתעוררו בי. שבועה היא הקבלה של אדם להכניע את כל רצונותיו, את שבע מידותיו, לאותו הרצון שהוא מבין שהוא אמת גם אם אינו רואה זאת בברור.

התקדמות כזו אינה חסרון באמת אלא הדרך אליה, דווקא דרך אותה "אמונה" מגיע האדם ל"אמת", מתוך ה"כה" ניתן להתקדם ל"זה", משה רבנו מלמד אותנו כאן כי לאותה ברירות, ל"זה הדבר", ניתן להגיע על ידי השבועה שמקומה דווקא כשהראיה לא ברורה דיה, כשצריך חיזוק. ובזה מתפאר דוד המלך באומרו נִשְׁבַּעְתִּי וְאָקִימָהּ לְשֹׁמֵר מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה.

(מבוסס על תורתו של השפת אמת)